

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ו אדר תשע"ג: הדלקת נרות: ירושלים 50: 4: תל-אביב: 05: 5: חיפה: 55: 4: מוצאי שבת: ירושלים: 04: 6: תל-אביב: 05: 6: חיפה: 04: 6: ר"ת: 43: 6:

פרשת תרומה

התרומה לצדקה

זכות גדולה לגבות מעות מן הציבור לצרכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (פרק כה-ב)

לומדים המפרשים רמז מכאן אף למגביות לצרכי צדקה שמצווים ישראל, כיצד עליהם להתרים את הציבור, דאף כי אמנם הנותן בעצמו מעות לצדקה אינו צריך ליתן דוקא לשם המצוה, אלא גם אם הפריש מעות לצדקה על מנת שיחיה בנו "הרי זה צדיק גמור" (פסחים ח.), מכל מקום, הגובה מן הציבור, עליו לעשות כן לשם שמים ולא להנאתו האישית. הוא שנאמר "ויקחו לי תרומה" - לי לשמי.

הפליגו חז"ל בגודל מעלתו של המתרים לצדקה כמו שאמרו בגמרא (בבא בתרא ט.): "א"ר אלעזר גדול המעשה יותר מן העושה שנאמר (ישעיה לב) "והיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם". ופירש רש"י: מעשה הצדקה - טורח המעשים את חבריהם, מדלא כתיב והיתה הצדקה שלום.

מדוע באמת גדולה מעלת המתרים יותר מן התורם, הרי התורם מקריב מכספו שטרח ועמל להשיגו, ובנתינתו מוותר הוא על ההנאה שהיה יכול להפיק מכספו. לא כן המתרים. הוא אינו מוותר במעשהו על דבר ממשי מרכושו של התורם!?

ביאר זאת רבי אליהו הכהן זצ"ל מאיזמיר (בספרו מעיל צדקה): ע"י שהמתרים גובה את מעות הצדקה עבור העני, מציל הוא בכך את העני מבושת וכלימה. שהרי אילו לא המתרים, היה מוכרח העני ללכת בעצמו לגבות מן העשיר והיה נשפך דמו בקרבו מחמת הבושה, ובזה גדול שכרו.

זאת ועוד, כאשר העני הולך בעצמו, פוטרו התורם בדבר מועט כי אינו מתבייש מהעני. מה שאין כן כשנותן לגבאי, מתוך חשיבותו מתבייש לתת לו דבר מועט ובלתי מובחר. נמצא שגורם הגבאי בהתרימו, להרבות צדקה בנתינה חשובה.

בזה נוכל לתרץ קושיית המפרשים על מה שכתב הרמב"ם ש"חייבין להעמיד גבאי צדקה אנשים ידועים ונאמנים". והנה מה שכתב "נאמנים" מובן, אבל מדוע צריכים להיות גם "ידועים"? אלא כדי שהתורמים יחשיבו אותם ויתביישו לתת להם נתינה מועטת, צריכים להיות "ידועים".

בהקדמה לספר לב אליהו, הובא על הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל שאמר ג' טעמים מדוע גדול המעשה יותר מן העושה: א) ה"עושה" מזכה במצוה רק את עצמו, ואילו ה"מעשה" מזכה במצוה את האחרים. ב) התורם מתכבד בתרומתו, ואילו המתרים (מתבזה. ג) התורם נותן מכספו, ואילו המתרים נותן מזמנו, וזמן הרי הוא חיים.

לחסוך מהעני את הבושה...

הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל (ראש ישיבת מיר) ישב פעם אצל הרב מטשיבין - הגאון רבי דב בעריש ווידנפלד זצ"ל, ושוחח עמו בדברי תורה. והנה תוך כדי שיחתם נכנס יהודי עני שעתיד לחתן את בנו וביקש מהרב מטשיבין שיכתוב לו מכתב המלצה, והסכים.

אמר רבי אליעזר יהודה לרב מטשיבין שהחפץ חיים היה מרגלא בפומיה כאשר ביקשו ממנו לכתוב מכתב המלצה לשיבה היה אומר: "את הסל עצמו אין צורך לתת" [והיינו מכיוון שהיה לחפץ חיים עצמו ישיבה, א"כ למרות שמחוייב בצדקה, מכל מקום אינו מחוייב למסור את הסל עצמו למישהו אחר] וא"כ שאלו רבי אליעזר יהודה, מכיון שלו עצמו יש ישיבה, היאך מעניק "המלצות" לכל דכפין?!

השיב לו הרב מטשיבין: "ומה אוכל לעשות? בטשיבין הייתי גביר בעצמי והיתה לי פרנסה מכובדת, כשבא אלי נצרך הענקתי לו מתנה הגונה, ואח"כ ביקשתי מהעסקנים שישגו לו בעיר תרומות הגונות ופטרתי בלב שמח. אבל כאן אין לי עצמי כסף, ואין לי גבאים לבקש מהם שידאגו עבור העניים, אז ברצונכם שגם המלצה לא אתן?!"

ואכן הרב מטשיבין היה מרבה בנתינת המלצות לנצרכים לצדקה, ואמר שעיקר מגמתו בזה שעני לא יעמוד מבוייש כעני בפתח, בלא שום המלצה. וכאשר הוא נותן לו מכתב הוא יחסוך ממנו את הבושה. שר התורה

עלון "איש לרעהו" פרשת תרומה הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת חיה שפרה בת ר' יהודה יעקב ז"ל

נלב"ע ד אדר

ת. נ. צ. ב. ה.

ע"י בנה ר' פנחס הלוי הי"ו (מאנסי נ.י.)

זכות גדולה ומעלה נשגבה להפריש מהממוץ והנכסים לצרכי צדקה!

נלמד מהפסוק: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (פרק כה-ב)

וידועה קושיית המפרשים: מדוע כתבה תורה בלשון "ויקחו" ולא בלשון "ויתנו"? ותירץ הגרי"ד סולוביץ' זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי לאמיתו של דבר, מה שיש לו לאדם בממונו הוא רק אותו חלק שנותן לצדקה. ויתכן שיהיה לו לאדם ממון הרבה, אין זה נחשב ממון שלו אלא רק "מופקד" אצלו. ורק מה שנותן לצדקה זהו שלו ממש וכדברי חז"ל (ב"ב יא) על מונבז המלך, עיי"ש. נמצא איפוא, שהנתינה היא בעצם לקיחה לעצמו ומתאים הלשון "ויקחו".

הצדיק רבי אליהו ראטה זצ"ל ביאר את ענין נתינת הצדקה עפ"י מה שכתוב במדרש (תנחומא - פקודי) כי קודם שיוֹרדת נשמתו של אדם לעולם, מראים לה כל מה שתעשה בעולם. אם נגזר על אדם עשירות, מראים לו מהיכן יצבור את העשירות וכן מראים לו מי יבוא לקחת ממנו ממון. למי יתן וכמה יתן. הנשמה רואה שומעת ומסכימה.

ואילו כאשר יורדת נשמה שנגזר עליה עניות, מראים לו כי יהיה עני, ואומרים לו מהיכן יקח לחיות ולא לו גבירים ללכת כדי לקבל מהם. כי אותם בעלי ממון צריכים, לתיקון נפשם, לתת צדקה ולעשות חסד, ועל ידי הצדקה שיקח מהם הוא יזכה אותם, והנשמה רואה שומעת ומסכימה.

נמצא לפי"ז, כי העני שבא לבקש צדקה מהגביר בעל החסד, אינו בא ב"מקרה"... אלא הוא חותם על "חוזה" טרם רדתו לעולם... הוא הסכים לרדת לעולם ולהגיע אל ביתו של הגביר כדי לזכות אותו בחסד. יוצא, שכמו שהגביר נותן, כך נותנים לו! כי בכך מתקן את נפשו.

במכתב שכתב **הסבא מקלם-הגה"צ רבי שמחה זיסל** זצ"ל לאחד מהנדיבים הגדולים לבנין מוסדות התורה. הביע בדבריו את מעלתו הנשגבה שזכה לזה בנידבתו. לפנינו קטע מדבריו:

"**הנני** להודות ולברכו ברכת הדיוט על החיזוק הגדול שיהיה מזה ועל קידוש שם שמים שעשה בזה לכבוד את התורה, בזמן שיש בעונותינו הרבים הרבה שמזלזלין בכבודה של תורה... ומצינו במדרש על נדבת המשכן בפר' תרומה הובא **בעל הטורים** (פסוק א) וז"ל: פתח דבר בלשון פיוס כמו "דברו על לב ירושלים" בשביל שהיה בו חסרון כיס פייסם. אמר ר' אבהו, ומה לעשות משכן כבוד וכפרה לישראל אמר בלשון פיוס..."

ולכאורה הדברים נוראים למתבונן: אחרי ביזת מצרים ומכל שכן אחר ביזת היום ולעשות משכן כבוד וכפרה לישראל, הלא זה השכר בעצמו גדול מאד ומה מבקש מהם מחצית השקל ומעט נדבה כפי נדבת לבו ורצונו הטוב אחרי שהוציאם ממצרים ברכוש רב. היאומן כי יסופר שלזה צריך פיוס!?

אמנם כאן גילתה לנו התורה שכר הצדקה כי רבה היא מאד. וכפי שהעיד ר' אבהו שהמתנדב בנדבת לבו סך גדול כזה שכרו הרבה מאד - ובפרט במקום שיש קידוש ה' וכו' זולת כל זה עשה חסד עם כל השומעים השמחים שיש בעדת ישורון השכלה כזאת לכבוד התורה בזמן שיש הרבה מזלזלין בה..."

ומסיים רבי שמחה זיסל: "הנה יש הרבה אנשים העושים צדקה, כפי שהוכתרו ישראל בג' מדות רחמנים ביישנים וגומלי חסדים, אבל לעשות חסד כביכול עם התורה, לא רבים יחכמו לדעת זאת".

"כי ממך הכל ומידך נתנו לך"...

נוהג היה הצדיק **רבי מרדכי מלכוניץ** זצ"ל לחלק צדקה בכל יום ויום. והיה רגיל להסביר לחסידיו, כי כל יהודי צריך לתת צדקה בכל יום ויום ועי"ז מתעוררת עליו מלמעלה השפעת הצדקה, ונעשית ההמתקה של הדינים לאדם הנידון בכל יום.

הוסיף רבי מרדכי ואמר: האדם נותן צדקה לא משלו אלא משל הקב"ה, ולכן אומרת המשנה (אבות פ"ג מ"ז). "תן לו משלו שאתה ושלך שלו". וכן בדוד הוא אומר: "כי ממך הכל ומידך נתנו לך" (דברי הימים א, כט-יד). האמת היא "כי ממך הכל" ואין זה של האדם, רק "מידך נתנו לך". נתן הקב"ה רשות לכל בשר ודם שיאמר שהוא נותן צדקה כך וכך כאילו היה הכסף שלו".

ואכן, כל כסף שהיה בידו של האדמו"ר היה מחלקו מיד לעניים ולא היה משאיר פרוטה בכיסו ללון. ידועה הייתה אמרתו: "אם נשארה פרוטה אחת בכיסי, ממעכת היא את צלעותי כל הלילה. אבל אם לא נשארה פרוטה בכיס, שוכב אני במנוחה, יודע אני שבשעה שהנני פוקח את עיני בבוקר אצטרך מיד לישועה וחסד מהשי"ת".

ממה"ת והחסידות

צדקה לזכות הגנב...

מעשה שנעלם לגאון **רבי אברהם גניחובסקי** סכום כסף השייך לשיבה (טשיבין). ראשית התעקש מאד להחזיר את הכסף לשיבה, ולאחר מכן הוא חישב חשבונו של עולם והחליט כי מאחר ומעולם לא נגנב לו דבר, הפעם זה קרה משום שימים ספורים לפני כן היה מי שביקש ממנו צדקה אך הוא החליט כי לא מגיע לו.

כעת, חשב רבי אברהם, כי היתה בזה ממדת האכזריות להתעלם, ולכן נתן, כסכום שנגנב, לאותו אדם שביקש צדקה. אך הוא לא הסתפק בזאת. את הצדקה הוא נתן לזכות הגנב... שכן מדוע עליו להיות אשם על "חטאיו" שלו עצמו...

מתוך מאמר

משכיל אל דל...

רגיל היה **רבי אליעזר ליפא**, אביהם של הצדיקים **רבי אלימלך מליזנסק** זצ"ל ו**רבי זוסיא מאניפולי** זצ"ל, במעשי צדקה. פעם נסע מכפרו ללבוב. גש בעני העושה דרכו ברגל. ירד רבי אליעזר ליפא מעגלתו וביקש מהעני לנסוע עמו. סירב הלה, ונימוקו עמו: "ברגלי אני מבקר בכל כפר ומאסף נדבות". שאלו רבי אליעזר: "וכמה אתה עושה בסיבוב זה?" "עשרים זהובים" - השיב העני.

רצה רבי אליעזר לתת לו את הכסף בתנאי שישע בעגלה. לא הסכים העני, ונימוקו עמו: "היהודים בכפרים כבר הורגלו לתת לי נדבות קצובות מידי שנה. אם לא אבקרם השנה מי יודע אם אקבל מהם בשנה הבאה".

לא הרפה ממנו רבי אליעזר: נניח שהנך צודק ואין לקלקל חוקה, אבל את התרמיל הכבד שעל גבך תן לי ובכפר תקבלו בחזרה. למה לך לסחוב אותו בעצמך?

שוב סירב העני: "מחזור על הפתחים ללא שק על שכמו מקבל פחות" - טען. "וכמה ההפסד?" שאל רבי אליעזר. "חמשה זהובים" השיב. שילם לו רבי אליעזר חמשה זהובים והעמיס את התרמיל לעגלה..."

חסידים מספויים

להיות שותף בבניית בתי כנסיות ובבתי מדרשות לתורה ולתפלה ולהפצת אור התורה בעולם!

נלמד מהפסוק: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (פרק כה-ח)

הובא בשו"ת שדי חמד מספרי האחרונים שאף כי לא מצינו מצוה מפורשת בפסוק לבנות בית הכנסת, וגם מוני המצוות לא מנו מצוה זו, מכל מקום נכלל ענין זה במצוות עשה "ועשו לי מקדש" כיון דומים הם. וכן מובא בזוהר הק' (פרשת נשא): "ועשו לי מקדש" - סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש איקרי [= כל בית כנסת בעולם נקרא מקדש].

הזיכוי הרבים הגדול ביותר, הוא בריבוי לומדי התורה בארץ ובעולם! כל הבקי מעט בהסטוריה ובתולדות עם ישראל מגלה, שהעוגן ההצלה היחיד והחזק שהיה לעם ישראל בכל הדורות, להנצל מאויביו, היה בלימוד התורה נטו, ובשמירת המצוות! החל ממלחמת אברהם עם המלכים ונצחונו הגדול (בפרשת לך לך), ובהמשך, נצחון לודמי התורה על היוונים בחנוכה, ונצחון מרדכי הצדיק ותלמידיו על המן הרשע. ונצחון לומדי התורה בזמן חזקיהו המלך על סנחריב, ועוד הרבה כיו"ב. וכלה בזמננו, נצחון לומדי התורה (בבני ברק) בניסי מלחמת המפרץ.

כי על כן, עם ישראל הוא עם יחודי וסגולי שלא כשאר האומות. כוחו הגדול והמופלא, כעם קטן וחלש בין שבעים אומות גדולות וחזקות, לא יכול להיות בשום פנים ואופן בכל אמת-מדה של הגיון, ע"י חרב וחנית, ככל הגוים. נצחון עם ישראל על אויביו היה תמיד נצחון הרוח על הכח. הפסוק בבניא "לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה'", התממש והתאמת תמיד, לנגד עינינו, בכל הדורות ובכל העוצמה! ולוואי ונזכה, שעוד רבים יצטרפו לשאת בנטל הזה שכל-כך נחוץ וחיוני להצלת עם ישראל מאוייביו

ובמיוחד בזמננו שהמלחמה האמיתית בין האומות עלולה להיות ב"לחיצת כפתורים" בלבד, רח"ל. ואז הערך המעשי של הצבא בשדה הקרב פחות רלוונטי, ודומה כמו אם היו נלחמים כיום עם פילים כבתקופת המכבים. לעומת זאת, עולה בהכרח אלפי מונים הערך הסגולי של נצחון הרוח.

אמרו חז"ל (בתנ"א פ"ב): כל זמן שבני אדם מבטלין מן התורה, מבקש הקב"ה להחריב את העולם וכדכתיב: "כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל". ואין מצוקין אלא ת"ח. ואמרו: בכל יום יוצאים מלאכי חבלה מלפני הקב"ה לחבל את כל העולם כולו, ואלמלא בתי כנסיות ובתי מדרשות, שת"ח יושבין בהן ועוסקין בתורה, היו מחבלים את כל העולם כולו מיד!...

והגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל כתב (בספרו תפארת יהונתן - חוקת): בודאי שעמלק לא היה לו שום כח להלחם בישראל, אשר באותו זמן. ישראל היו דור דעה אשר לא היה לעולמים, רק אלו אשר כבר היו בשביה אצל יצר הרע אותן לקח בשביה, היינו, אותן שלא עסקו בתורה, כי כוחו של עמלק על המתרשלים בתורה! כדדרשינן (בילק"ש ח"א-א-רסג) עה"פ "וילחם עם ישראל בפידיים".

"כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו"...

סיפר הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל באחת מדרשותיו: אני זוכר בחור אחד שלמד בישיבת כפר חסידים. הוא הגיע מבית רחוק מעט מעולם הישיבות.

והנה פרצה המלחמה בתחילת שנת תשי"ז. הוא ניגש למשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל וטען בפניו שהוא מוכרח לצאת ולהתגייס לצבא, לעזור במלחמה, שהרי כבר אמר "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה"!!

אמר לו רבי אליהו: "פה היא המלחמה! אם אתה יוצא מכאן אתה הוא העריק! תשב ותלמד בשקידה ותרבה זכויות לעם ישראל, וכך ינצחו".

אותו בחור היה עדיין "שתיל רך". הוא לא זכה להבין שאם רבי אליהו מדבר, אזי הקב"ה מדבר - שכניה מדברת מתוך גרונו. התורה הק' מדברת אליו. הוא אמר לרבי אליהו שהוא לא מבין מה אומר...

הוסיף רבי אליהו והסביר לו: "תדע לך, שהגמרא אומרת (ב"ב עט.): "כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו"! אל תשחק בחיך! אתה משלה עצמך שאם תעזוב את הישיבה ותעזוב את לימוד התורה, אתה תציל משהו! הרי "כל הפורש מד"ת אש אוכלתו, שנאמר מהאש יצאו והאש תאכלם" (יחזקאל טו-ז). תשב ותלמד ובוזה תביא הישועה". אך הבחור עדיין לא מבין.

חזר ואמר לו רבי אליהו: "תדע לך שאם חז"ל אומרים "הפורש מדברי תורה אש אוכלתו", יתכן שבכלל לא תגיע לשדה הקרב...!" אך הבחור התעקש על שלו ויצא לשדה הקרב.

למגינת הלב הוא לא הקשיב ולא שמע ולא קיבל את דברי המשגיח שיצאו מלב אוהב. והנה מיד כשהגיע אל המחנה, התפוצץ רימון בידו והוא נהרג רח"ל על המקום. הוא לא הגיע כלל לשדה הקרב. למדנו ממעשה זה גודל הסכנה של הפורש מדברי תורה עקב הזלזול בתורה

דרשות משמר הלוי

בזכות לימוד התורה

בשנת תרכ"ט, יצא רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בעל הַבַּן אִישׁ חַי) לדרכו לארץ ישראל, עם עוד יהודים רכובים על גמלים. נוסעי השיירה עשו דרכם במרחבי המדבר כשערבי שכיר משמש להם כמורה דרך.

רבי יוסף חיים התנה עם הערבי קודם הנסיעה שביום השבת שובת הוא ולא ימשיך דרכו. הערבי סבר וקיבל, אך בפרוס השבת חזר בו הערבי מהבטחתו וניסה להפחיד את הנוסעים ולהזהיר אותם כי סכנה גדולה להתעכב במקום, מחשש שודדי המדבר ששרצו בסביבה.

ואולם רבי יוסף חיים לא שעה לאיומיו ואזהרותיו. ירד מעל הגמל ונטע אהלו לשבות בו הוא ואנשיו.

אותו ערבי הלך מהם ונחבא באחד מנזקי הסלעים הרחק מן האוהל, וכך חשב להנצל מן השודדים, והנה מה נדהם לביל שבת קודש בראותו כי אכן באו השודדים לאחלו של רבי יוסף חיים ואמרו להתנפל עליו ולבוזזו, אך בראותם אותו יושב והוגה בספר קודש, ופניו מאירים כפני מלאך, פג ליבם וישבו על עקבותיהם.

מיד הגיח הערבי במרוצה ממקום מחבואו וכרע למרגלותיו של הצדיק, בבקשו ממנו סליחה אחר שראה כי איש אלוקים קדוש הוא.

גדולי הדורות

בזכות הבל פיהם של תשב"ר

בעת מלחמת המפרץ רבתה המתיחות. אזעקות נשמעו, טילים נפלו. נפוצו שמועות על ראשי חץ כימיים וביולוגיים. אנשים הסתגרו בחדרים אטומים. באוירת החרדה הושבתו הלימודים בתלמודי התורה. שכן לא היו בהם חדרים אטומים להמוני הנערים.

קרא רבינו הגרא"מ שך זצ"ל לאחד ממרביצי התורה בבני ברק והביע בפניו את חרדתו: "הלא זקוקים אנו כל כך לרחמים, ובמו ידינו מאבדים אנו זכויות כה רבות! הרי אין העולם מתקיים אלא בזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן. בימי גזירת המן כנסם מרדכי ללימוד תורה וכאן משביתים את לימודם!!"

"וכי יש ברירה" - ענהו - "הסכנה כה רבה, ומי יקח על עצמו את האחריות לשלומם של הנערים?"

נענה לו הרב שך מיניה וביה: "אמור להם לחדש את הלימודים, ואני מקבל על עצמי את האחריות לשלום התלמידים..."

קנין תורה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

'איש לרעהו' – על שום מה? / הרב נפתלי וינברג

למען האמת, מיד כאשר יצאנו ממצרים היינו אמורים להיכנס לארץ ישראל ולבנות את בית המקדש לגאולת עולם. אמנם, לצערנו גרם החטא וההתרחשות הייתה שונה לחלוטין. אך בל נשכח שבכל יום שחולף, ובכל שעה שעוברת, אנו מתקרבים יותר ויותר לגאולה השלמה.

אך כיצד נגרום לכך שהתהליך יקוצר? שהגאולה תזדרז? ע"י שנהיה אוהבים זה לזה? בלב ובמעשים טובים.

* * *

אנו עוסקים בהשכנת השלום, אך על מי מוטל ליזום זאת? התשובה מפורשת: "ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום". ה"איש" שמוזכר בפסוק הנו משה רבנו (רש"י) ומספרת לנו התורה שהוא היה זה שהשתחוה ונישק לחותנו...

ומה היה היחס ביניהם? בין דרגתו הרוחנית של משה אבי הנביאים ליתרו? הלוא אם ננסה "לתרגם" את הפער שבין שני האישים המוזכרים לימינו, זה יהי הרבה יותר מהפער שבין אנשים מחוגים שונים או עדה שונה!...

אנחנו מדברים כאן על מלך ישראל, "ויהי בישראל מלך", מהשבט המיוחס ביותר, שיוצא לקראת מי שהיה עד לאחרונה כומר לעבודה זרה רח"ל. גם אם הוא התגייר אך כיצד הפך ל"אחד משלנו"?... "ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום"!

ולא רק שמה יוצא לקראתו, משתחוה ונושק לו, בחום ובסבר פנים יפות, אלא שהוא גם מקבל את עצתו הנבונה שנוגעת להנהגת עם ישראל. האם יעלה על הדעת בימינו שנקבל עצה מאדם "זר" בנוגע להנהגת הציבור?...

והתורה מפרסמת עובדה זו, כי היא רוצה ללמדנו שלכל אחד יש מה לתרום לכלל - ומקום הניחו לו להתגדר בו - גם אם מדובר ממי שמגיע מרקע נמוך ואף שפל.

כן. גם כלפיו נכון היחס של "איש לרעהו לשלום"! וישתחו... וישק לו...

* * *

התיאור במילותיה הקדושות של התורה כל כך ברור - האם צריך להוסיף על כך?!

המעמד הכי חשוב בהיסטוריה הנו מעמד הר סיני.

הבה נעניק הצצה קטנה למאורע כלשהו, שהתרחש לפני אותו מעמד נשגב.

* * *

כאשר מתארת התורה הקדושה את המפגש שבין משה רבנו ליתרו היא כותבת "ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום" (שמות יח, ז).

מונח כאן רמז נפלא ליסוד של "דרך ארץ קדמה לתורה": הרבה לפני שמתייצבים העם לקבלת התורה - "ויחן שם ישראל נגד ההר" (יט, ג) - היה את "וישאלו איש לרעהו לשלום"...

זהו לא 'ווארט' בעלמא, זהו יסוד קבלת התורה: ההקדמה למתן תורה מחייבת יחס של "איש לרעהו לשלום"!

ולא בכדי בחרנו בצמד המילים "איש לרעהו" - ששאוב מפסוק זה - שיעטר את עלוננו...

* * *

הבה נעמיק יותר בנושא.

חומש שמות מכונה "ספר שני" או "ספר הגאולה". למעשה מהווים שני השמות כותרת לתוכן זהה. חומש בראשית מהווה את הפלטפורמה של הבריאה. אדם הראשון, נח, האבות, האימהות ושבטי קה - כל אלו יצקו את היסודות להתגלות השכינה על הר סיני. הם הם שארגו את החבלים שיקשרו בין העולם הרוחני העליון, לעולמנו הגשמי והתחתון.

כל מעשי האבות נכללים בחומש בראשית שהנו הספר הראשון. אך חומש שמות כבר לא עוסק בחתייה ליעד, אלא בהשגתו: "ספר שני" מביא אותנו לפסגה של מעמד הר סיני, בו נושקים שמים לארץ! המעמד הנשגב של מתן תורה - והשראת השכינה בעולם התחתון!

זו גם מהות הכינוי של "ספר הגאולה", השם לא מרמז רק על הגאולה הפיזית ממצרים גרידא, אלא בעיקר על הגאולה הרוחנית. על נשמותינו שיצאו מעבדות פרעה, לאותה חירות נפלאה שבקבלת התורה: "חרות על הלוחות" (שמות לב, טז) אל תקרי 'חרות' אלא 'חירות' (ערובין דף נ"ד ע"א)